

ID

København
Dansk Bibelinstitut

Undertegnede

..... PETER O.K. OLSEN

der har forfattet nærværende emneopgave / ~~speciale~~ (streg over)

..... PERSPEKTIVER PÅ REINHARNATION
..... OG KARMA I MØDET MED DEN
..... VESTLIGE KULTUR

af hvilket et eksemplar arkiveres på Dansk Bibel Institut

A) X giver hermed min tilladelse til at; eller

B) ___ ønsker at blive kontaktet før

der citeres i opgaver / publikationer, dog under den forudsætning;
at forfatterens navn samt afhandlingens titel og årstal opgives.

Der er derimod ikke med denne erklæring givet tilladelse til at
afhandlingen - eller dele deraf - gengives på tryk.

C) ___ ønsker ikke at der citeres fra afhandlingen.

I øvrigt finder lov nr. 158 af 31/5-1961 om ophavsretten til
litterære og kunstneriske værker anvendelse.

..... LBH. den 11/11 1985 Peter O.K. Olsen
Underskrift

Evt. kontaktadresse:

.....

10

1

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning p. 2	
Historisk skitse - samsara i klassisk hinduisme p. 3	
Præsentationen af reinkarnationstanken i tilknytning til:	
Evolutionsteorien p. 5	
Psykologien p. 6	
Naturens kredsløb p. 7	
Hvad inkarneres der i ? p. 8	
Målet p. 10	
Karma p. 11	
Ekskurs - Scientology p. 13	
Opgør og tilpasning p. 15	
Epilog p. 17	
Noter p. 19	
Litteraturliste p. 25	

PERSPEKTIVER PÅ

REINKARNATION OG KARMA

I MØDET MED DEN VESTLIGE KULTUR

VEJLEDER:

PEDER NØRGAARD HØJEN

PETER OLOF KRAG OLOFSON

INDLEDNING

"Der er mange nye ord og udtryk, som finder vej ind i det danske dagligsprog sammen med den nye spiritualitet, som i disse år præger vores tanker og omformer den, efterhånden som de nyreligiøse bevægelser slår stedse kraftigere rødder i vor kultur. Det er vigtigt, at vi lærer dem at kende, så vi forstår dem - ellers kan vi ikke tage stilling til de begreber, som ordene formidler. Dette er så meget mere nødvendigt, som de mennesker, der bruger de nye ord, ofte ikke selv har nogen synderlig dyb forståelse af, hvad det egentlig er, de går og siger. Det er bl.a., fordi de åndelige vejledere i de nyreligiøse bevægelser er tilbøjelige til at "pakke ordene ind", så de lyder mere acceptable for folk i almindelighed." (1)

Dialogcenteret i Århus anslår "at mere end een million mennesker (i Danmark) i større eller mindre grad er påvirket af nyreligiøse tankegange, forestillinger og værdinormer - først og fremmest diverse varianter af reinkarnationslære og skabnetro." (2)

Dette faktum gør det mere end nødvendigt for den danske kirke at besinde sig på sin kristne tro i forhold til f.eks. reinkarnationslæren, dersom den i sin apologetik, mission og forkyndelse skal nå disse mennesker. Denne konfrontation af det kristne budskab med "ord og begreber" fra en anden religiøs kontekst bliver afgørende for kirken identitet og selvforståelse, når man oplever, at disse "ord og begreber" med den livs- og virkelighedsforståelse de formidler søges inkorporeret i den kristne tro, som f.eks. når en folkekirkerepræsentation for at trøste de sørgende deler pjeecer om reinkarnation ud ved begravelsessamtaler. (3a)

Denne ændrede livs- og virkelighedsforståelse opleves måske stærkest i en anden kulturel kontekst nemlig i mødet med vestensunge i Indien. I mødet med deres guru ændres sprog, klædedragt, personlighed m.v. og som en uvirkelig film ser man dem "flippe" i deres lyk-saligheds anskuende alt rosenrødt trods de barske omgivelser, de bogstaveligt talt vader i, men ikke ser, p-gr.a. de religiøse koncepter der nu danner basis for deres livs- og virkelighedsforståelse heriblandt reinkarnation (samsara) og karma. (3b)

Vi møder begreberne reinkarnation og karma i flere og flere sammenhænge i Danmark, samtidig med at flere og flere "autoriteter" hentes frem, når vi møder den argumenterende præsentation af reinkarnationstanken - selv en Søren Kierkegaard kan da bruges, hvem der så end kan forstå dette (4)

Formålet med denne undersøgelse er at trænge ind i begreberne reinkarnation og karma, som vi møder dem præsenteret i mødet med den vestlige kultur. Konceptionen samsara vil derfor blive behandlet i

dens glidende form fra øst til vest. Det ligger uden for denne undersøgelses mål at give individuelle helhedsbilleder af de enkelte bevægelsers måde at formidle læren om reinkarnation og karma på.

I undersøgelsen er inddraget groft sagt tre typer i et forsøg på at blotlægge nogle af de brydninger, der har været undervejs og nogle af de ændringer der er foretaget i forhold til en klassisk reinkarnations- og karmaforståelse i mødet med den vestlige kultur.

- 1) *Nyhinduistiske bevægelser (5)*: Self-Realization Fellowship, Radha Soami Satsang og Ramakrishna Missionen.
- 2) *Okkulte bevægelser fra århundredskiftet*: Teosofien og antroposofien.
- 3) *Okkulte bevægelser fra det 20. århundrede*: Martinus, Shan, Scientology, m.v.

Efter en kort introduktion til konceptionen samsara i klassisk hinduisme, skal vi se på de umiddelbare tilknytningspunkter, man har fundet i vesten og som har givet fodfæste, når læren om reinkarnation skulle formidles. Som baggrund for en præsentation af karmalæren, gennemgås den "materialistiske" side af reinkarnationsprocessen og dennes mål.

Da læren om reinkarnation og karma formidles til en vestlig kultur, der i større eller mindre grad har sine rødder i kristendommen, møder vi både et opgør med kristendommen, men også et forsøg på at tilpasse reinkarnation og karma og kristendommen med hinanden. Vi skal til slut se på dette opgør og denne tilpasningsproces.

HISTORISK SKITSE - SAMSARA I KLASSISK HINDUISME

Begrebet *reinkarnation* kommer af latin re-in-carno og betyder "igen i kødet". Begrebet reinkarnation hører som sådan kun hjemme i en vestlig kontekst. I Danmark bruges ofte det ækvivalerende ord *sjælevandring*, dvs. at "sjælen vandrer fra kød til kød, fra krop til krop eller fra eksistens til eksistens". Til tider bruges ordet *gænfødsel* i et forsøg på at jævnføre bibelens tale om "du skal fødes på ny" (Nikodemus-samtalen, Johs. 3,1-21) med tanken om reinkarnation.

Bege begreber, reinkarnation og sjælevandring, bruges for at udtrykke den virkelighedsforståelse, der ligger i begrebet *samsara* (sanskrift), men formidler kun aspekter af dette begreb.

Samsara udtrykker det evige kredsløb, som både sjælen og universet er underlagt. Samsara udtrykker manifestation - undergang, manifestation - undergang, etc.. Rytmen i samsara kan da udspecificeres.

Mellem manifestation og undergang forløber en *kalpa*. En kalpa be-

og da indgå i bráhma befriet fra samsara.

PRÆSENTATIONEN AF REINKARNATIONSTANKEN I TILKNYTNING TIL EVOLUTIONSTEORIEN, PSYKOLOGIEN OG NATURENS KREDSLØB

EVOLUTIONSTEORIEN

Læren om reinkarnation blev for alvor introduceret i vesten gennem *teosofien* i slutningen af det nittende århundrede og *antroposofien* i begyndelsen af det tyvende århundrede.

I præsentationen af reinkarnation knyttede man til ved *evolutionsteorien* (*Darwinismen*). (10) "Enten må man lade den naturvidenskabelige udviklingslære falde eller indrømme, at den må udvides til også at gælde den sjælelige udvikling." (Steiner) (11)

Ved hjælp af evolutionsteorien fik man et fodfæste i vesten, som Abhedananda udtrykker det: "Reinkarnationsteorien er en logisk nødvendighed for fuldstændiggørelsen af udviklingsteorien. Anerkender vi en fortsat udvikling af et livskims enhed gennem mange grove manifestationer, så godtager vi ubevidst læren om reinkarnation." (12)

Det menneskelige legeme er blot et hylster, hvorigennem sjælen virker (13), men sjælen eller psyken indtræder i en rækkefølge af "legemer" af kød og denne proces er netop karakteriseret ved evolution.

Tilknytningen til evolutionsteorien skabte dog vanskeligheder p.gr.a. arvelighedsloven. Abhedananda anfører, at det er hverken Guds vilje eller forældrene, som danner børnenes karakteregenskaber, men ethvert barn er ansvarlig for sine tilbøjeligheder, forudsætninger, evner og karaktertræk. "Det er barnets egen "karma" eller fortidige handlinger, som gør det til morder eller helgen, som gør det dydigt eller syndigt. De oplagrede muligheder i det fine legeme manifesterer sig i væsenets karakter." (14) "Den tanke, vilje, eller det begær som gennem hele livet er overordenlig stærkt, vil i dødstimen være fremherskende og danne det døende menneskes indre natur. Den nydannede indre natur vil udtrykke sig i et nyt legeme" (Bhagavad Gita). Den tanke, vilje eller det begær, som danner den indre natur, har magt til at udvælge eller tiltrække sig sådanne betingelser og omgivelser, som vil være den behjælpelig på dens vej til manifestation. Denne proces svarer i nogen grad til loven om "naturlig udvælgelse". (15) Forældrene skaber ikke sjælen, men er blot kanaler, gennem hvilke de vandrende sjæle modtager deres legemelige skikkelser. *Skikkelser der er skabt af sjælen* i overensstemmelse med sjælens begær og tilbøjeligheder. Hermed afvises arvelighedsloven. (16)

står af tusinde "store tidsaldrer" (*mahâyuga*), der hver især er opdelt i fire tidsaldrer (*yuga*). *Krita*, *tréta*, *dvâpara* og *kaliyuga* eller *guld*-, *sølv*-, *køber*- og *jerntidsaldrer*, som de ofte bliver kaldt, samtidig med at selve metalværdien karakteriserer tidsalderen.

En kalpa varer 4320 millioner år og svarer til een dag for guden Brahmá (én kosmisk dag). Verden går derefter under og universet med alle dets kræfter indgår i guden. Guden vil da sove en kosmisk nat, der er af samme længde som en kosmisk dag.

Herefter manifesterer Brahmá atter universet. Brahmá lever eet hundred år, der hver er på 360 kosmiske dage og nætter. Universet vil da indgå i verdenssjælen, når Brahmá's liv er til ende. Efter en hvileperiode udvikles en ny skabergud og universets kredsløb fortsætter. (6) Denne rytme manifestation - undergang udtrykkes ofte som gudens *lila* (leg).

Samsaras andet aspekt er sjælens (*âtman*) vandring fra eksistensform til eksistensform indtil dens indgåen i brahman. ("Dette mit selv (âtman) indeni hjertet er mindre end et risorn, eller et bygkorn, eller et sennepskorn, eller et hirsekorn eller et hirsekorns kærne; dette mit selv indeni hjertet er større end jorden, større end lufrummet, større end himlen, større end disse verdener. Det rummer alle handlinger, alle ønsker, al lugt, al smag, det omfatter hele verden, det er uden ord og uden bekymringer, dette mit selv indeni hjertet. Det er Brahman; derhen går jeg, når jeg går bort herfra. For den, der tror dette, er der sandelig ingen tvivl." Chândogya-Upanishad 3,14). (7)

Tanken om sjælevandring indenfor hinduismen er af "nyere" dato. I Veda-tiden var livsopfattelsen lineær. Livet på jorden ansås ikke for at være nogen plage og døden var blot indgangen i dødsgrudens yama's verden. Først med Brâhmana'erne og Upanishaderne (1000 - 500 f.Kr.) trænger den cykliske livsopfattelse ind. I Brâhmana'erne tales der om, at de, der har været forsømmelige med ofringer og religiøse ceremonier, fødes igen, men på en ny måde der sandsynligvis betyder at genfødslen sker i en anden verden. Først med Upanishaderne findes den cykliske livsopfattelse fuldt udviklet. (8)

KARMA

Læren om sjælevandring er uløseligt knyttet sammen med begrebet karma. Ordret oversat betyder karma: handling - virksomhed. Karma-læren udtrykker, at enhver handling binder sjælen (âtman) til samsara. (9) Samtidig med at alle handlinger vender tilbage enten som straf eller belønning, gælder det om at sætte sig ud over karma, ud over modsætningernes verden og se identiteten mellem âtman og brâhma

Denne afvisning af arvelighedsloven har ikke kunnet holde stand i de vestlige okkulte bevægelser. I disse fastholder man dog en korrespondance mellem sjæl og legeme, selvom sjælen er underlagt loven om karma, mens legemet er underlagt arvelighedsloven. (17) Korrespondancen opretholdes ved at *sjælen drages* imod de forældre der er i stand til - underlagt karmaloven - at give sjælen et passende legeme. (18) Dvs. man vælger ikke selv sine forældre, men drages til de forældre, der er i stand til at give netop dét legeme der korresponderer med sjælens karma. (19) Med denne mellemregning vil det stadig være muligt at opretholde essensen af den hinduistiske lære - man har krop, som man har sjæl (karma) - samtidig med at arvelighedsloven inkorporeres.

Selve læren om sjælens draging mod bestemte forældre er ikke ny, men i den klassiske forståelse er det p.gr.a. det miljø hvori forældrene befinder sig - den status de har (kastesystemet).

Det skal dog bemærkes, at f.eks. antroposofien taler om, at man bevidst vælger sit nye legeme, ud fra hvad der tjener bedst til den videre udvikling. Pierott skriver, efter at have nævnt forskellige kontroversielle spørgsmål vedrørende reinkarnation og karma: "Steiner will auch hier ganz unabhängig sein von anderen. Er lehrt: Wenn sich der Mensch nach dem Tod in der geistigen Welt aufhält, steigt er durch verschiedene Regionen der Seelenwelt in das Geistesland auf. Er begegnet geistigen Wesenheiten wiederum in verschiedenen Regionen und hat die Möglichkeit, sich noch höher hinaufzuentwickeln. Er vermag zu erkennen, was in der nächsten Inkarnation an Konstellationen für ihn nötig sein wird. Zu angemessener Zeit fasst er den Entschluss, auf die Erde zurückzukehren." (20)

PSYKOLOGIEN

Den tætte tilknytning til evolutionsteorien er også i dag et væsentligt led i argumentationen, men hovedvægten er flyttet fra evolutionsteorien til *psykologien*. Hvor teosofferne og antroposofferne knyttede til ved evolutionsteorien sker tilknytningen i dag især til *Stanislav Grof* og ligesindede.

Til trods for at Grof forsøger som *videnskabsmand* at opretholde et skel mellem reinkarnation og karma som terapeutiske redskaber eller kliniske fænomener og reinkarnation og karma som størrelser med "historicitet" eller som naturove, så tolkes og bruges hans bøger som uomstødelige beviser for reinkarnationsteorien. (21)

I et opgør med Johannes Aagaards pjece "Hvad YOGA faktisk er!" (22) anfører Carl Henrik Rørbeck: "Reinkarnationsbegrebet er ikke nogen tro eller teori. Det er en lovmæssighed, en indsigt, en erfaring, som

enhver får, hvis hun arbejder i tilstrækkelig lang tid med sin bevidsthed, som det også er demonstreret gennem tusindvis af forsøg med progressive former for psykoterapi, eksempelvis Stanislaw Grofs LSD-forsøg." (23)

Samme argumentation finder vi hos Asger Lorentsen, der skriver i indledningen til sin bog "Reinkarnation i forskning og terapi": "Det som jeg vil fortælle om i denne lille bog er nogle af de svar, som jeg selv har fundet, men det *interessante ved disse svar er, at de kan findes af enhver, hvilken som helst kompetent forsker, der vil anvende et par år til at undersøge de dybder af vor ubevidste sjæleliv*, som vil afsløre hemmeligheden ved vor bevidstheds opbygning, hemmeligheden ved hvor vi kommer fra, hvor vi er på vej imod, og hvad der er den dybere mening med det konkrete liv, som vi nu søger at leve - efter bedste evne, men oftest i blinde. Denne bog beskriver elementer fra den rejse, som vi har foretaget langt tilbage i en skjult fortid, hvor vi var forbundet med andre kroppe og befandt os i andre civilisationer, og den beskriver den indflydelse, som vor skjulte fortid har på os i dag. Hovedtrækkene i disse beskrivelser kan opleves af alle mennesker helt uafhængigt af, om de dagsbevidst tror på tidligere liv eller ikke gør det. *Alle kan opleve deres tidligere liv*, og alle oplever dem med samme hovedtræk uanset hvad de tidligere har foretrukket at mene om eksistensen af reinkarnation, en dybere mening med livet eller om, hvorvidt der eksisterer åndelige livsprincipper." (mine fremhævninger) (24) Med henvisning til Grof anføres LSD-terapi som een af tre metoder til at opleve tidligere liv. (25)

Tilknytningspunktet mellem reinkarnation og psykologi er de forsøg, der er foretaget med at føre mennesker tilbage igennem deres liv for at opløse de spændinger, traumer eller fortrængninger, de blokeres af. Denne tilbageføringsterapi er i al enkelthed gået længere og længere tilbage fra nutid til fødsel til prænatale oplevelser og videre til at tale om tidligere liv. Stanislaw Grof's distinktion mellem terapeutisk virkemiddel og naturolov opretholdes hverken af ham selv eller de der lader sig inspirere af ham. (26)

NATURENS KREDSLØB

Hvilken form for argumentation hovedvægten bliver lagt på afhænger naturligvis af, hvem man gør front imod eller ønsker at bringe sit budskab. Ud over at man finder støtte i psykologien og evolutionsteorien, skal her nævnes et tredje alment tilknytningspunkt - *naturens kredsløb*.

Den danske okkultist Martinus (27) har specielt udviklet tanken om

reinkarnation som organismeformvandling eller organismeudskiftning.

Organismen er et levende individ (makrovæsenet), hvor mikroorganismerne til stadighed udskiftes. "Hvert minut er der celler og atomer, der fødes og dør i vor organisme, så den faktisk er underkastet en stadig forvandlingsproces og i løbet af blot nogle få måneder næsten er helt fornyet. Det er således ikke noget ringe antal legemer, et ældre menneske allerede har lagt bag sig. Hver fornyelse må erkendes som et nyt legeme." (28) Den partielle organismeudskiftning er da en "partiel død". Menneskets afvisning af reinkarnationsteorien bunder i, at de ikke tænker over eller mærker den partielle organismeudskiftning og dermed forledes til at tro, at den totale organismeudskiftning er det samme som en total død. Pointen hos Martinus er da jævnføringen til naturens organismeudskiftning. Menneskets afvisning af reinkarnationsteorien (partielt som totalt), er at sammenligne med larven, der benægter sommerfuglens eksistens. (29)

Eksempler på naturens kredsløb og organismeudskiftning kan da udvides til træerne og buskene, der skifter kroner fra år til år, hummerne der skifter sin skal, snoge og slanger der skifter ham og videre til sempler hentet fra Annie Besant: nat og dag, ebbe og flod og videre til "Bráhmás Natter og Dage" og det "Store Randedræts" udånding og indånding. (30)

I *præsentationen af reinkarnationsteorien knyttes der ofte til ved en evt. flere af disse tre muligheder: naturens kredsløb, evolutions-teorien eller psykologien.*

HVAD INKARNERES DER I ?

I formidlingen fra øst til vest har spørgsmålet om, hvad sjælen (átman) reinkarnerer i udgjort et særligt problem.

I den klassiske hinduisme var der ingen tvivl om, at "det kunne gå op og det kunne gå ned". Sjælen kunne inkarnere både i menneskeskikkelse og dyreskikkelse alt efter dets karma (og Gúna). (31)

I Månu's Lovbog (32) gives der en detaljeret oversigt vedrørende årsag og virkning i forbindelse med reinkarnationsprocessen. "Hvis en har dræbt en Brahmain, vil han blive født igen blandt Hunde eller Æsler eller iblandt de aller laveste Dyr, der er til. Hvis en Brahmin drikker berusende Drikke, vil han blive født igen som en Orm, et Insekt eller lignende. Hvis en Brahmin stjæler Guld fra en anden Brahmin, skal han fødes tusinde gange som Edderkop, Slange o.s.v.. Den, der stjæler Kaal, skal fødes igen som Rotte; stjæler han Mælk, bliver han født som en Krage; stjæler han Frugt, maa han gaa ind i en Abes legeme; stjæler han en kvinde, bliver han født igen som en Bjørn." (33)

Vender vi os imod nyhinduismen, gør forskellige tendenser sig gældende. Abhedananda gør klart, at der sker en evolutionsproces, men at denne proces finder sted inden for kategorier. Er sjælen først nået til det menneskelige legeme, sker der ingen tilbagegang til dyreskikkelse. For at bevare samhörigheden med hinduernes hellig-skrifter om-formulerer Abhedananda den klassiske forståelse. "Skønt der i hindu-ernes hellige skrifter findes afsnit, som tilsyneladende henviser til den menneskelige sjæls tilbagegang til dyrenaturen, betyder dette dog nødvendigvis ikke, at sjælene er tvunget til at antage dyreskikkelser, *de kan godt leve som dyr, selvom de har menneskelige legemer*, ligesom vi iblandt os kan finde mennesker, der ligner katte, hunde og slanger i menneskelig skikkelse, og de er ofte mere ondskabsfulde end de naturlige katte, hunde og slanger." (34)

Abhedananda er dog klar over, at den symboliske tolkning er kontrolversiel, men henviser den konkrete forståelse til de "uoplyste menne-sker" blandt hinduerne i Indien. (35)

Denne symboliske tolkning afvises da også blankt af f.eks. Radha Soami Satsang, Med front mod teosofferne og dem der ønsker at for-midle deres budskab til, fastslås det, for det første at transmigrati-on (sjælevandring) er en uadskillelig del af østens visdom. "It is a part of the teachings of all Great Masters. The Creator has not left it out of his Scheme, how can we leave it out?" (36) For det andet den forståelse af transmigrationslæren, som vi finder hos the Great Masters og som er den eneste legitime forståelse i dag: "If the minds leads an animal life, thinks like an animal and acts like an animal, isn't it quite natural that it should return to animal form whose cha-racter it most resembled during life? The disgrace lies not in de-scending to the animal form, but in so conducting oneself that it be-comes necessary to take the animal form. *There again is the operation of the eternal law.*" (min fremhævning) "degeneration is as much a law of Nature as is growth and evolution." *no man can violate Nature's laws and escape her penalties.*" (37)

I den vestlige okkultisme er tanken om sjælen der reinkarneres i dyr stort set forsvundet. Dog er bl.a. Scientology en undtagelse: "People have also been animals and perhaps some animals have been peo-ple. There evidently is no gradient scale of advance as in the theories of reincarnation, but there are cases on record of preclears who get well after a life as a dog or other animal was run out by a Sciento-logist.

One case, a psychotic girl, recovered when a life as a lion who ate his keeper was fully run out!" (38)

Generelt kan vi sige om de vestlige okkulte bevægelser og reinkarnation: 1) Menneskets sande identitet er ånd.

2) Legemet er blot et redskab ånden benytter sig af til sin videre udvikling.

Legemet som sådant er blot et hylster eller et fængsel, man skal befries fra.

3) a) Befrielsen fra legemet forudsætter flere inkarnationer. (33)

b) Befrielsen fra legemet kan ske allerede i dette liv:

1) Ved oplevelsen af den fulde Kundalinerisning - døden indtræder.

2) Legemet bliver blot en base for den befriede ånd (Thetan).

(Her skal blot nævnes Scientology's tale om exteriorisering (thetanen der efter behag kan forlade kroppen) og Eckankars tale om Soul-travel (sjælerejser)). (40)

MÅLET

Uanset hvordan reinkarnationsprocessen forstås, om den bliver fremstillet i positive eller negative termer, er målet at blive befriet fra den.

De nyhinduistiske bevægelser taler om, at mennesket reinkarnerer på jorden, indtil han bevidst har genvundet sin status som Guds Søn. (41) "Så længe menneskets sjæl er indesluttet i en, to eller tre legemer - lige beholdere, der er tæt tilknyttede af uvidenhedens og ønskenes propper, kan mennesket ikke opgå i Åndens hav. Når den grove fysiske beholder er ødelagt af dødens hammer, er der stadig de to andre - den astrale og den kausale - til at hindre sjælen i at forene sig med det Alletidsnærværende Liv. Når ønskeløshed er opnået gennem visdom, vil dens magt opløse de resterende to beholdere. Den lille menneskesjæl stiger frem, endelig fri, et med de Umådelige Vidder." (Yogananda) (42)

Tanken om menneskets guddommeliggjørelse møder vi også i den vestlige okkultisme. "Forenet med den guddommelige Monade, som er en Gnist af det universelle Liv og uadskilleligt derfra er det Tankerens Maal at blive det aandelige Ego, det guddommelige Menneske." (Besant) (43) Martinus taler om "opstandelse" som målet. Dvs. det udviklingsstrin hvor mennesket med sin viljekraft behersker materien, og ikke mere kan betegnes som et "jordmenneske", men som et "rigtigt menneske", et "menneske i Guds billede". (44) Dette er en tilstand hvor lidelse, smerte og død er overvundet. (45)

Martinus's brug af ordet opstandelse skal dog ikke forveksles med de kristnes brug af samme ord, men bunder snarere i at Martinus's kosmologi er udformet og udviklet i Danmark i en kristen tradition. Derfor bruges de samme ord, men med forskelligt indhold.

Abhedananda afviser da også klart troen på opstandelse som værende identisk med reinkarnation. Det er to uforenelige størrelser, da "teorien om en mirakuløs genopstandelse er ledsaget af troen på, at den individuelle sjæl ikke eksisterer før fødslen". (46)

I nyere okkulte bevægelser møder vi de klassiske termer som åtman, bråhman og maya blot oversat til moderne sprogbrug, men helt klart også med en forskydning i forståelsen af totalindholdet i disse begreber. "... vi kan ikke komme videre før selve jeg-fornemmelsen, det at opfatte sig selv som et isoleret individ er sprængt. Den indviende arbejder på at blive ét med "Cosmic Universe", på at blive ét med de indre kærlighedsplaner, hvorved der ikke længere er nogle barrierer mellem én selv og andre mennesker." (47) Vi skal frigøre os fra de bånd, energier og bevar. der binder os til det fysiske plan. (48) Egoet skal opløses (49), personligheden skal opløses (50), og vi skal blive os vor kosmiske identitet bevidst - blive ét med kosmos. (51)

KARMA

Målet er at blive befriet fra dette legemes fængsel. Karma er den instans, der fastholder os i reinkarnationscyklussen.

Karma betød handling og "action of its very nature binds. Therefore detach yourself from it. Go on doing what is God's will for you to do, but accept failure as gladly as you welcome success, indifferent always to the result. Work are only yours on loan: they in no sense belong to you. Perform them, then, in a spirit of sacrifice: return them to God to whom they really belong. Only so will you achieve that state from which, being beyond good and evil, for "a man who has reached a state where there is no sense of "I", whose soul is undeviled - were he to slaughter (all) these worlds - slays nothing. He is not bound." (Bhagavad Gita 18.17)" (52) Dvs. ved at være indifferent over for handlingen, sætter man sig ud over den - "is beyond karma". Dette er tilstanden af ønskeløshed. (53) Dårlig karma betragtes som jernlænker og god karma som guldslænker, men begge former for karma binder mennesket til jorden. (54)

Vender vi os til de nyere bevægelser, kan man få det indtryk, at karma er et spørgsmål om at blive sig det ubevidste bevidst. "Ordet karma misforstås ofte som "livets" eller "skæbnens" uafvendelighed", men "Karma står for alt det vi ikke har været os bevidst, det som vi kun har oplevet delvis uden at forstå det fuldt ud, uden at konfrontere

EKSURS - SCIENTOLOGY

Asger Lorentsen (fra Shanbevægelsen - se ovenfor) henviser flere gange til L. Ron Hubbard's teknikker, idet bevægelsen bl.a. har inkorporeret dele af disse i deres eget terapeutiske system. (L. Ron Hubbard er Scientology's grundlægger).

Selv om L. Ron Hubbard ikke direkte opererer med sammenstillingen reinkarnation og karma, ligger den samme grundholdning i vid udstrækning bag. "Man is human spirit which is enwrapped more or less in a mind which is in a body." (63)

Begrebet karma er tildels overført i Scientology's begreb *engram* (smertefulde indtryk). Disse engrammer er da at forstå som et element af karmiske bindinger. (Her igen kun negativsiden - der dog ikke nødvendigvis kun er opstået p.g.a. "handling" fra "ejerens" side.) Engrammerne opløses gennem *auditing*, hvor de lokaliseres og engrammerne gennemkøres. (64) Engrammerne er kun at betragte som delvis karmisk binding, da selve det at kunne separere ånden (*thetan*) fra kroppen forudsætter mere end blot fjernelse af alle engrammer. Først på OT-graderne (opererende *thetan*) er denne separation mulig.

Selve reinkarnationsprocessens forståelse hos Scientology adskiller sig da også væsentligt fra andre okkulte bevægelser. Normalt forudsættes en *hvileperiode* af kortere eller længere varighed før man reinkarneres. (65) I Scientology reinkarneres *thetan* "næsten med det samme" (66) og normalt "around what we call the assumption. The assumption occurs within a few minutes after birth in most cases. The baby is born and then a *thetan* picks the baby up. That's the usual proceeding." (67) Dette betyder, at der er et *kapløb* mellem *thetanerne* om at få et legeme før en anden *thetan snupper* det. (68)

Denne tanke, at *thetanen* (sjælen, ånden) først reinkarneres når legemet er udenfor modrens liv, møder vi kun hos Scientology. (69) Tanken fører da også til mere bizarre måder at reinkarnere på: "How do *thetans* behave when they suddenly haven't got a body? The behave like people. They'll hang around people, they'll see somebody who's pregnant and they'll follow her down the street. Or they'll hang around the entrance to an accident ward and find somebody that is all banged up and the being that had that body has taken off or is about to or in a frame of mind to, and does so. He will pick up this body and pretend to be somebody's husband or something of the sort." (70) (min fremhævelse)

I Scientology møder vi begreber, der tildels kan identificeres med karma og reinkarnation, men det må siges, at være en selvstændig lære udenfor den hinduistiske tradition der med visse modifikationer er videreført i de nye okkulte bevægelser.

re eller se det, som det er." "Karma-loven", vor underbevidsthed, søger at bringe os i situationer, hvor vi kan gennemføre de beslutninger og ønsker som ikke blev opfyldte, hvor vi kan genopleve det der tidligere ikke blev forstået, og som gjorde at vi reagerede eller tilbad. Vi så det ikke på lige fod - det er loven om aktion og reaktion. Dårlig karma er f.eks. konsekvenserne af en løgn - jeg får dårlig samvittighed, som atter påvirker mit humør og mine omgivelser, men den "gode" handling giver mig en vis tilfredsstillelse og derved ro i sindet. "Men både "gode" og "dårlige" handlinger skaber Karma." (55)

Karma frestilles her af Janakananda i et sprogbug, der ikke umiddelbart lader sig identificere med klassisk hinduisme. Men, at der bagved dette sprogbug er genuine hinduistiske tankegange, er utvivlsomt. Her skal blot nævnes to forhold (hvor det andet angiver den rette forståelse af det første): 1) *Alle* handlinger skaber karma. 2) Det gælder om at sætte sig ud over karma. "Yogiens karma er derimod hverken god eller dårlig. Yogi'en ser og oplever, konfronterer alt med sin opmærksomhed, ser det som det er, dømmer det ikke. Det er *hverken tiltrækkende eller frastødende, det er*. Han skaber ingen fremtidig Karma, han lever." (56) (min fremhævelse)

Til trods for at karma i forbindelse med Yoga hos Janakananda fremstår som kreativitet og gå-på-mod: "Karma Yoga er evnen til hele tiden at begynde på ny, du lader dig ikke slå ud, eller rive med af udfald eller resultater" (57), skinner den klassiske forståelse af vejen til befielse fra karma - indifferentismen - igennem.

Ofte bruges begrebet karma kun om de dårlige handlinger, der binder sjælen til reinkarnationscyklussen. Således møder vi Shan-bevægelsens terapeutiske system begreberne "karmakæde" og "karmaside". (58)

I den terapeutiske session sker der en tilbageføring i "følelseskæder". Først opløser man traumer eller fortrængninger fra dette eller tidligere liv og derefter "kører" man "karmasiden", i.e. hvad man har gjort imod andre. (59) Selvom de mange inkarnationer betyder voksende modenhed og visdom, har de også fanget os i psykiske reaktioner, angst og livstræthed. (60) En dag vokser længslen efter at komme ud af reinkarnationscyklussen og vi begynder vores vandring. Dvs. vi begynder at opløse vores karma - og det understreges, at dette arbejde er helt vort eget ansvar. (61)

- 1) Vi møder kun en delvis karmatænkning hos Scientology.
 - 2) Legemet er kun i første omgang et "fængsel" - i og med at OT-graderne medfører at thetanen efter behov kan forlade legemet.
 - 3) *Legemet er nødvendigt som base for thetanen, men ingen hindring for exteroisering når OT-graderne er nået.*
-

Vi har indtil nu arbejdet med overfladen af karmabegrebet og skal nu trænge lidt dybere ned.

Læren om karma udtrykkes ofte som:

- 1) loven om årsag og virkning (71),
- 2) som man sår skal man høste (72),
- eller i gængse talemåder eller ordsprog:
- 3) som man reder, så ligger man (73),
- 4) som man råber i skoven, får man svar (74),
- 5) enhver er sin egen lykkes (eller ulykkes) smed (75).

Karmalæren knyttes ofte til spørgsmålet om retfærdighed: "Og det er jo ikke mindst dette, at vi fødes med så højst forskellige udgangssituationer, der taler til gunst for tanken om genfødsel. Det kan forekomme én skrigende uretfærdigt, at nogle mennesker fødes under de gunstigste forhold og i lande, hvor der hersker civiliserede tilstande, mens andre kommer til verden i egne, hvor hungersnød og fattigdom og overbefolkning straks fra starten gør enhver normal form for livsudfoldelse umulig. Nogle fødes sunde og raske og med gode evner, mens andre allerede fra moders liv er hæmmet af sygdomstendenser eller er svagt begavede. Nogle mennesker synes konstant at have medvind i alt, hvad de foretager sig, mens andre ustandselig møder modgang og trængsler. Nogle fødes smukke og charmerende, mens andre kommer til verden uden særlig charme eller et tiltalende ydre osv.; og gælder det mon ikke de fleste af os, at vi har ønsker og længsler, som vi ikke har den mindste mulighed for at realisere i dette liv? Her åbner der sig jo uanede perspektiver i det, man kunne kalde flerlivstanken." (76)

Perspektivet der åbner sig karakteriseres som *formuftigt og retfærdigt*. Det bliver forklaringsnøglen til at "en bliver født syg og vil lide mange smerter-livet igennem!", "en bliver født blind", "en bliver storforbryder og henrettet" og en "bliver født i en god, kærlig og oplyst familie". (77)

Det er formuftigt og retfærdigt, at man har det netop, som man har det, hvad enten der er tale om lidelse eller lykke, Metop p.gr.a. karma - da karma er selvforskyldt. Mennesket må betale deres karmiske gæld. (78) Derfor kan Abhedananda i tilslutning til kabbalisterne sige: "Således villie de lidelser der bliver påført børn, være en grusom

handling medmindre den er blevet pålagt som straf for en synd, sjælen har begået i en tidligere tilværelse." (79) Og i en anden sammenhang: "De mennesker, som antager sandheden om reinkarnation, dædler ikke deres forældre for deres ringe evner, eller fordi de ikke besidder usædvanlige evner; men de er altid tilfreds med deres egen lod, da de véd, at de har skabt sig selv, som de er i dag gennem deres egne tanker og gerninger i forudgående inkarnationer." (80)

I teosofien møder vi den samme tanke: "... Fortiden vil beherske Nutiden, og det Bæger, som blev fyldt i længst forsvundne Dage, maa tømmes til sidste Draabe af de skælvende læber." (82) "Det er Karmas Lov, som med absolut Retfærdighed fører Egoet til den Race, den Nation, i hvilken de almindelige Karaktertræk findes, der kan frembringe et legeme og yde saadanne sociale Omgivelser, der egner sig bedst til, at den Karakter, som er opbygget i foregående Inkarnationer, i det hele og store kan give sig udtryk, og hvori den Sød, der er saaet, kan blive høstet." (83)

OPGØR OG TILPASNING

I formidlingen fra øst til vest sker der både et opgør med og en tilpasning til kristendommen. Vi skal her se på hvilke elementer der indrages.

I de nyere okkulte bevægelser søger man ofte at tilpasse læren om reinkarnation og karma og kristendom med hinanden.

Det fremføres at læren om reinkarnation *oprindeligt* var en legitim del af den kristne tro. Læren om reinkarnation blev først fordømt på det fente økumeniske koncil i Konstantinopel år 533. (84) Efter dette koncil skete der en revision af Bibelen, hvor alle udsagn om reinkarnation blev udraderet: "...thus there was a formal curse upon believers and all references to the subject were expunged from the Bible." (85)

Det umulige i denne argumentation er dog så åbenlys, i og med at de ældste bevarede håndskrifter skriver sig tilbage til først i det 2. århundrede og en fiksering af kanon forelå længe før 533, at mange vender argumentationen om. (86) De tilslutter sig ovennævnte argumentation, at læren om reinkarnation først blev fordømt i år 533, men hævder, at vi faktisk finder læren om reinkarnation og karma bekræftet i de bibelske skrifter. (87)

Karakteristisk for denne argumentation er Steen Ostenfeld-Rosenthals erkendelse: "Det ny Testamente taler ikke meget om reinkarnation" (88), men det taler om det. For at formidle læren om reinkarnation ind i den kristen kontekst, finder man de enkelte skriftsteder, der tilsyneladende kan bekræfte teorien. Ud fra denne *tilsyneladende* perifere be-

kræftelse tolkes og bestemmes så centrum med reinkarnation og karma som hermeneutisk princip. Dogmerne er sande, men teologerne har misforstået dem. (89)

Med dette nye hermeneutiske princip tolkes f.eks. syndefald og opstandelse således: "Ved 'faldet' - som den kristne terminologi kalder 'syndefaldet' - faldt mennesket i sin bevidsthed fra sit guddommelige Selv ned i en slags dyrisk legeme - de fysiske legemer, vi nu midlertidigt bebor. Faldet betød ikke en egentlig adskillelse fra vort guddommelige eller højere selv - også kaldet Kristus-selvet, fordi det er en udløber af Kristus - 'Jeg er vintret, I er grenene' - men var fremfor alt et *fald i bevidsthed*." (90)

Steen Ostenfeld-Rosenthal afviser: "den 'gamle' forståelse om legemerne, der opstår af gravene" som "nonsens og derfor uacceptabel" og anfører at "opstandelse" vil sige genforening med Kristus-Selvet eller "Den indre Kristus". (91)

I de nyhinduistiske bevægelser møder vi ofte et klart *opgør* med kristendommen, til forskel fra de mange der søger at tilpasse læren om reinkarnation og karma og kristendom med hinanden.

Som tidligere nævnt afviser Abhedananda "teorien om en mirakuløs genopstandelse" (92), men må som helhed afvise den kristne lære fordi den er "baseret på teorien om een fødsel". (93)

Johnson fra Radha Soami Satsang viser med stor klarhed forskellens kerne: "It must be remembered that this law of karma is universal. In every case a soul gets exactly what it has earned, no more and no less. There is no such thing as innocence suffering at the hands of tyranny or cruelty." (94) "It is impossible that any one should suffer an injustice, though it often appears as if one is suffering the grossest injustice. But, as said before, that is because we see only an isolated act of the entire drama. Whatever one gets, he has certainly earned in some period of his long career." (95)

Samtidig med at det konstateres, at der ingen uskyldig lidelse findes og uretfærdighed kun er *tilsyneladende*, da det er os, der kun ser en isoleret del af hele dramaet, fastslås det at: "In studying the law of karma and its operation, one thing more must not be overlooked. It is the very important fact that *no individual can ever pay the debt for another*." (96) dette fører til et explicit opgør med kristendommen: "If Jesus could pay the debt for a single other individual by his death on the cross, then the great law of justice itself becomes inoperative." (97) "The whole dogma is built upon the old rule of sacrifice and substitution, which was but a trick of the ancients to

try to escape the legitimate consequences of their own actions." (98)

Vi kan konstatere, at i formidlingen af reinkarnation og karma til en kristen kontekst er tre forskellige modeller fremtrædende:

- 1) *Man forudsætter, at læren om reinkarnation har været en legitim del af kristendommen indtil år 533 e. Kr. og at der på dette tidspunkt er foretaget en revidering af Bibelen.*
- 2) *Man knytter til ved enkelte skriftsteder, der ses isoleret fra både den nære og fjernere kontekst (i.e. de bøbelske skrifter som helhed) og mener derved at finde støtte i de bøbelske skrifter for læren om reinkarnation og karma. Læren om reinkarnation og karma gæns derefter til et hermeneutisk princip for de bøbelske skrifter som helhed.*
- 3) *Man konstaterer, at der er så væsentlige elementer i kristendommen, der er uforenelige med læren om reinkarnation og karma, at man afviser kristendommen.*

EFILLOG

I det okkulte Magasin Universum nr. 3 - 1971 (Strubes Forlag) konkluderer Kurt Dupont Larsen: "Imidlertid må man i god tid forberede sig på, at hvis reinkarnationen er en realitet, vil det ikke blot vælte det grundlag, som vor kultur hviler på, men samtidig kræve, at det enkelte menneske revolutionerer sit tankesæt."

Denne konklusion må nødvendigvis udvides til, at dersom reinkarnation (og dermed også karma) "blot" bliver grundlag for menneskets livsforståelse, vil det ikke blot vælte det grundlag, som vor kultur hviler på, men samtidig kræve, at det enkelte menneske revolutionerer sit tankesæt.

Vi kan ved at følge og forfølge formidlingsprocessen fra klassisk hinduisme over nyhinduismen til århundredskiftets okkulte bevægelser og videre til dette århundreds okkulte bevægelser konstatere:

- 1) *Læren om reinkarnation og karma fik sit egentlige fodfæste i nyere tid i vesten ved at knytte til ved evolutionsteorien og psykologien. Læren blev tæt forbundet med en udviklingsoptimisme, der på mange måder transformerede presentationen, så der ikke længere tales om "fangenskab" i reinkarnationscyklussen, men om en ny mulighed - en ny chance for nye erfaringer i et nyt liv.*
- 2) *Forståelsen af legemet som et hylster er fastholdt, mens tanken om*

sjælen der reinkarnerer i et dyr, stort set er forsvundet.

3) Læren om karma omformes i nogle af de nyere okkulte bevægelser, til kun at omfatte hvad vi har gjort af ondt imod andre.

4) Generelt præsenteres karmalæren i tæt tilknytning til spørgsmålet om retfærdighed og bliver dermed tolkningsnøgle til en forståelse af, at uretfærdigheder kun er tilsyneladende og i naturen lig forlængelse deraf, at vejen til befrielse fra karma et at sætte sig ud over den - at være indifferent - dvs. jeg registrerer blot, men tager ikke stilling til det skete, jeg har erkendt det tilsyneladende.

5) Ønsker man, at formidle læren om reinkarnation og karma ind i en kristen kontekst, sker det enten ved opgør med kristendommen eller ved tilpasning - men, reelt en tilpasning af kristendommen til læren om reinkarnation og karma, hvorved den genuine kristendom forsvinder og resultatet bliver en okkult-gnostisk religiøsitet.

- 1) Aagaard / Blichfeldt p. 1.
- 2) Præsentationspjece fra Dialogcenteret 1983.
- 3a) Ved et møde jeg holdt om nyreligiøsitet, stod den lokale sognepræst op bagefter og fortalte dette om en unavngiven kollega i samme provsti.
- 3b) Egne rejseindtryk fra Indien. En erfaring der svarer til denne oplevelse, finder vi hos Annie Besant, selvom hun bestemmer årsagen til at være en forkert forståelse af karma: "En god Handling bør udføres for at være til Nytte for andre, ikke for at opnå hverken andres eller ens eget bifald, ja, ikke engang for den finere Længsel efter Selvførbetring. Paa dette Punkt har Mangelen paa Evne til at kunne skelne mellem Handling og Ønske om at opnå en Tilfredsstillelse ved at handle ledet til den Stagnation og Passivitet, som er et Særkende for Østens Nationer, siden aandelig Selviskhed og LigeGYldighed har bevirket deres Forfald." (Besant p. 47)
- 4) Yoga I/ 1983 p. 29.
- 5) Begrebet nyhinduisme er her brugt jvf. Grasholt, Thorkild: "Hinduisme", Gad, 1977, p. 61-62: "Den er en række store personligheders og tildels organisationers - svar på vestens udfordring til hindukulturen...." "Nyhinduismen er som helhed ikke noget nyt. Det er ikke en ny hinduisme, der pludselig opstår, men *legitime hindutanker, der fremkaldes og udfoldes ved mødet med en anden kultur.*" (min fremhævning)
- 6) Møller-Kristensen p. 378 ff. Jeg har så vidt muligt valgt at benytte udtrykket *manifestation* fremfor *skabelse*, da der implicit i udtrykket skabelse ligger forståelsen *creatio ex nihilo* (se f.eks. Rad, Gerhard von: "Old-Testament Theology" I, p.142, SCM Press, 1975, Fourth Impression 1982), mens der i udtrykket *manifestation* ligger, at ud af guden fremstår verden og i guden skal verden indgå (undergang), dvs. verden er en del af guden.
- 7) Her citeret efter Møller-Kristensen p.352
- 8) Larsen p. 54 ff
- 9) Zaehner, R.C.: "The Bhagavad-Gita" Oxford Uni. Press 1969/73 p.19.
- 10) Charles Darwin 1809-82, "Origin of Species" 1859.
- 11) Steiner p. 21
- 12) Abhedananda p. 56, se f.eks. også "Kristendom og Teosofi" Bearbejdet af Betty Vesterlund, paa dansk
- 13) Besant p. 11
- 14) Abhedananda p. 37 ved Ingeborg Glud, Kbh., Thomassens Bogtrykkeri, 1916, p. 12
- 15) Ibid. p. 76
- 16) Ibid. p. 35
- 17) Steiner p. 9
- 18) Besant p.71-73
- 19) Besant p. 73, Lorentsen p. 32
- 20) Pierott p. 193

- 21) Her henvises til de på dansk udkomne bøger af Stanislav Grof:
 "Den indre rejse 1" "Kortlægning af det ubevidste gennem LSD-spykoterapi", Borgen, 3. oplag, 1980.
 m. Halifax, Joan: "Den indre Rejse 2" "Menneskets møde med døden", Borgen, 2. oplag, 1979.
 "Den indre rejse 3" "LSD-psykoterapi i teori og praksis", Borgen 1980.
 samt Week-end avisen d. 3. juni - 9. juni 1983 og Week-end avisen d. 29. juli - 4. august 1983.
- 22) "Hvad YOGA faktisk er!" Udgivet af Samarbejdsudvalget om Nyrreligøisitet, Kløvermarksvej 4, 8200 Århus N
- 23) OM - Avis for Alternativ Aktionscenter, Nr. 2 marts 1981 p.21-22
 se også OM nr. 1, November 1980 p. 7 ff (Alternativ Aktionscenter er startet af Prout, der er en del af gurubevægelsen Ananda Marga. Ananda Marga er stiftet i 1955 af Ananda Murti alias Prabhat Ranjan Sarkar (f.1921). (Se - "Håndbog i verdens religioner", Politiken 1982, Aagaard, Johs (Red.) p. 182)
- 24) Lorentsen p. 5
 Asger Lorentsen kommer fra Shan-bevægelsen og arbejder bl.a. ved healerskolen "Rosenhaven i Shamballa", Kbh., der er startet i 1979 af Jeanne Morashti.
- 25) Lorentsen p. 25.
 De tre metoder Lorentsen anfører er: 1) Gennem hypnose.
 2) Gennem LSD-terapi.
 3) Dagsbevidst genkaldelse.
- "Den tredje metode, som almindelige mennesker kan anvende, hvis de ønsker at ikke på deres tidligere liv, er en form for dagsbevidst genkaldelse. Dette kendes bl.a. fra Scientology, hvor metoden anvendes i et terapeutisk system, der kaldes auditing. Dagsbevidst genkaldelse kendes også fra nyere former for kristusterapi, hvor en type åndelig energi anvendes som hjælp til at fremkalde erindringer, og det kendes fra former, hvor dyb afslapelse kombineres med fantasirejser eller ommærksomhedsflytning, der lettere frigør personen fra bindingen til den nuværende krop."
- 26) Se note 21, 23 og 25.
- 27) Martinus Thomsen er født d. 11. august 1890 - og død d. 8. marts 1981 (jvf. Alborg Stiftstidende d. 22/3-1981). Martinus er uddannet mejerist, men fra sit 30. år udelukkende virksom som kosmolog. Hovedværk: Livets Bog 1 - 7 (1932-60). (Jvf. Persling p. 230-232).
- 28) Martinus p. 8 ff
 29) Martinus p. 18
- 30) Grahen - Tidsskrift for Universel filosofi og åndsvidenskab. 1. årg. nr. 3, Maj 1983, Saxe, Benjamin: "Reinkarnation og Karma" p.12

- 30) forsat: Besant p. 42-43
 se også Damsholt p. 27.
- 31) Gûna = egenskaber, anlæg og kræfter. Opdeles i tre: Sâtwa = lys eller godhed.
 Râjas = interesse, iver, virksomhed.
 Tâmas = sløvhed, uopmærksomhed.
 Disse tre Gûna'er i forskellig blanding medfører forskellige legemsformer svarende til hvilken gûna, der er rådende. Larsen p. 61.
- 32) Manu's Lovbog stammer i sin nuværende form fra tiden omkring Kristi fødsel og er grundlaget for Hinduernes livsordning. Larsen p. 60.
- 33) Her efter Larsen p. 61 - 62.
- 34) Abhedananda p. 79 - se også p. 43-57.
- 35) Abhedananda p. 78.
- 36) Johnson p. 378.
- 37) Ibid. p. 378 - 379.
- 38) Hubbard p. 55. Uden en specifik tilknytning til reinkarnationsteorien, møder vi dog i okkultismen forestillinger om f.eks. varulven og maren. Varulven (mandlig), der mod eller med sin vilje går rundt i ulveskikkelse og så længe *forvandlingen* varer, besidder han alle ulvens dårlige egenskaber - enten konstant eller ved fuldmåne. Maren er den kvindelige pendant til varulven. (Jvf. Persling p. 273-274.)
- 39) Se f.eks. Lehmann, Alf.: "Overtro og trolddom", Kbh., J. Frimodts Forlag, 1920, 2. udg. I, 410 "Den franske spiritisme" (Allan Kardec= Hippolyte Denisard Rivail), Besant p. 19 og Lorentsen p. 38-39.
- 40) Groos p. 5-6.
 Lorentsen p. 13-15. Interview med en 43. årig dansk kvinde fra Eckankar under overskriften "Bevidst projektion".
 Vedr. dette fænomen i andre traditioner se bl.a.: Eliade, Mircea: "Yoga - Immortality and Freedom", Bollingen Series, Princeton, Routledge & Kegan Paul, Second Edition, Third Printing, 1973, p. 326 ff.
- 41) Yogananda I, 210
- 42) Yogananda II, 194. Det ligger udenfor denne undersøgelses ramme at behandle spørgsmålet om astrale og kausale inkarnationer.
- 43) Besant p. 18 - 19.
- 44) Martinus p. 16-17.
- 45) Martinus p. 18.
- 46) Abhedananda p. 63. Et korrektiv til Abhedanandas forståelse er dog nødvendigt, da han rettelig burde sige: ikke eksisterer før undfangelsen.

- 47) Lorentsen p. 48.
 - 48) Lorentsen p. 57.
 - 49) Ibid. p. 48.
 - 50) Ibid. p. 54.
 - 51) Ibid. p. 108-109.
 - 52) Zaehner p. 19 (op. cit.)
 - 53) Yogananda p. 194, p. 197.
 - 54) Sørensen, Preben: "Meditationstekniker - Veje til harmoni og selverkendelse", Borgen, 1973, p. 17
 - 55) Janakananda Saraswati p. 17-18.
 - 56) Ibid. p. 18.
 - 57) Ibid. p. 17.
 - 58) Lorentsen f.eks. p. 72, p. 81, p. 89, p. 102.
 - 59) Ibid. p. 65-68.
- Denne form for tilbageføringsterapi, må der nok stilles et kraftigt spørgsmålstegn ved, uanset ens stillingtagen til spørgsmålet om reinkarnation og karma - da den mildt sagt bygger på ansvarsløshed. Lorentsen anfører:
- 1) Den patient der sker mest med, er den der er mest villig til at åbne op og fortælle om sine problemer, erkendelser og oplevelser. (p. 100)
 - 2) "Den gode patient har gjort op med sig selv, at man ikke kan gøre andre ansvarlig for sin situation, der er et stærkt ønske om at betale, hvad det koster at få det bedre - incl. det materielle afsavn, som det kan betyde at betale for behandlingen. Patientten følger terapeutens anvisninger, nysgerrigheden om tidligere liv er ringe og terapeuten holdes ikke ansvarlig for et formodet ringe resultat af behandlingen." "... selv et tilsyneladende negativt resultat kan være et vigtigt led i erfaringsdannelsen." (p.64) (mine fremhævninger).
 - 3) "I disse minutter stiller terapeuten ind på at få kosmisk hjælp og overlader resultatet af sessionen til kosmos, således at der - for så vidt terapeuten angår - ikke er bekymringer om, hvorvidt det vil gå godt eller dårligt: et hvilket som helst resultat er det bedst mulige efter de givne betingelser." (p.69) (mine fremhævninger)
- Dvs. at man skal lukke op for "følelsernes og oplevelsernes hav" overfor en terapeut, men en terapeut der på forhånd har frasagt sig ansvaret for det menneske, terapeuten principielt selv har bragt i "brændingen".
- 60) Ibid. p. 107.
 - 61) Ibid. p. 107, p. 106.

- 62) Ibid. p. 25, p. 57.
 - 63) Hubbard p. 32.
 - 64) Ibid. p. 19-30, hvor engramkæden "pain in the left side" køres.
 - 65) F.eks. Yogananda II,191 ; Besant p. 47-48 ; Yoga I, 1983 p.21.
- Dog er f.eks. også Druserne en undtagelse: "The Druses of the Mideast believe in *immediate* reincarnation, in which the soul of the deceased is immediately reborn." (jvf. Albrecht, Mark: "Reincarnation - A Christian Appraisal", Inter Varsity Press, Downers Grove, Illinois, 1982, p. 64.)
- 66) Udtrykket "næsten med det samme" er brugt, da Hubbard beskriver thetanen, der vogter på at begravelsen foregår som ønsket og ejendelene ikke misbruges. (p.44)
 - 67) Hubbard p. 40.
 - 68) Ibid. p. 40.
 - 69) NB: Til forskel for den ellers benyttede litteratur.
 - 70) Hubbard p. 40.
 - 71) Steiner p. 24; Jonson p. 74.
 - 72) Gralen op.cit. p. 10.
- Denne sentens er hentet fra Galaterbrevet 6,7 og tages ofte som et bevis på at karmalæren er en legitim del af kristendommen. Aagaard / Blichfeldt skriver om denne sentens i sin kontekst: "Hvad et menneske sår, det skal han også høste" (Gal.6,7). Er det ikke det, Karma drejer sig om ? siger man - er det ikke et tegn på, at Paulus troede det samme som hinduerne: at alt hvad man gør, kommer tilbage, som lykke eller ulykke, som sundhed eller sygdom, alt eftersom man har handlet godt eller ondt i fortiden ? Her står jo i selve det Nye Testamente, at resultaterne af mine handlinger uundgåeligt rammer mig før eller siden.
- Og så er det i virkeligheden lige den modsatte tanke, Paulus giver udtryk for. Da sammenhængen i teksten viser, at apostolens hensigt er følgende: "Derfor skal du sørge for, at du får sået noget - ellers har du jo intet at høste på Dommens Dag!" (v.9). Hinduerne drager den modsatte konklusion: "Du må endelig lade være med at så, for så bliver du nødt til også at høste engang" - det er den holdning, der ligger bag Yogaen og meditationens stræben efter at standse al Karma." (p.1-2)
- 73) Jonson p. 74.
 - 74) Gralen op. cit. p. 10.
 - 75) Ibid. 10-11.
 - 76) Ibid. p. 14.
 - 77) Ostenfeld-Rosenthal p. 22 (omskrevet).
 - 78) Yogananda II,198.
 - 79) Abhedananda p. 18. Ordet synd forstås dog anderledes hos Abhed-

- 79) fortsat) ananda end i den kristne kirke. "Hvad er synd? Synd er kun en fejltagelse, og den kommer af uvidenhed." (p.79)
- 80) Ibid. p. 41.
- 81) Ibid. p. 64.
- 82) Besant p. 33-34.
- 83) Besant p. 50.
- 84) Grof, Stanislov: "Den indre rejse 2" "Menneskets møde med døden", Borgen, 2. oplag, 1979, p. 17, Yoga I, 1983 p. 26, OM op.cit. p. 21, Hubbard p. 284, Abhedananda p. 70.
- 85) Hubbard p. 284; se f.eks. også Yoga I, 1983 p. 26 og Smith, Susy: "Reincarnation for the millions", Dell Publishing Co., N.Y., 1969, p. 80
- 86) Vedr. håndskrifterne se bl.a. Giversen, Søren: "Det ny Testaments Teksthistorie", Gad, Kbh., 1978 p. 31 ff
- 87) Se f.eks. Ostenfeld-Rosenthal p. 23.
For en gennemgang af de enkelte skriftsteder, der påviser umuligheden i en sådan tolkning se bl.a. Albrecht, Mark op.cit. p. 36-41.
- 88) Ostenfeld-Rosenthal p. 23.
- 89) Ibid. p. 33.
- 90) Ibid. p. 34.
- 91) Ibid. p. 37, p. 34.
- 92) Brugen af ordet "opstandelse" med et nyt indhold møder vi f.eks. også hos Martinus p. 16-17 og Yogananda II p. 204.
- 92) Abhedananda p. 63.
- 93) Ibid. p. 21.
- 94) Johnson p. 391.
- 95) Ibid. p. 391.
- 96) Ibid. p. 381.
- 97) Ibid. p. 381.
- 98) Ibid. p. 382.

I noteapparatet er hovedsagligt kun medtagne oplysninger om de enkelte bevægelser, der ikke er umiddelbart tilgængelige. En glimrende introduktion til de enkelte bevægelser findes bl.a. i "Håndbog i verdens religioner", Aagaard, Johs, (Red.), Politikens Forlag, 1982.

LITTERATURLISTE

- Aagaard, Johannes & Blichfeldt, Anders: "Reinkarnation Samsara og Karma", Dialogcenterets temapjece nr. 1, Århus, 1983 6
- Abhedananda, Swami: "Reinkarnation", Borgens Billigbogser nr. 123, Kbh., 2. oplag, 1972 80
- Besant, Annie: "Reinkarnationen", Teosofisk Samfunds Danske Forlag, Kbh., I Hovedkommission hos Andr. Fred. Høst & Søn, 2. oplag u.å. 74
- Damsholt, Sven: "Svar på BISKOP MARTENSENS artikel om REINKARNATION og en bemærkning om KIRKELIGE AFGØRELSER", Sankt Ansgars Forlag, Kbh., 1979 29
- Fersling, Poul: "Mystikkens verden", Politikens Forlag, 1978, p. 110 - p. 113 3
- Gross, Darwin: "Eckankar en livsvei", Eckankar P.O. Box 3100 Menlo Park, CA 94025 USA, 1976 13
- Hubbard, L. Ron: "HAVE YOU LIVED BEFORE THIS LIFE?", Publications Organization, 1977 142
- p.1 - p.102 + p.277 - p.318
- Johnson, Julian P.: "The Path of the Masters", Radha Soami Satsang Beas (Punjab) India, 1939
- p.363 - p.416 53
- Jonson, Bert Yoga: "Yoga, meditation, reinkarnation", Delfin Serien, Thaning & Appel, 1974 17
- p. 63 - p. 80
- Larsen, L.P.: "Hindu-aandsliv og kristendommen", Kbh., G.E.C. Gad's Forlag, 1907, p. 54 - p. 86 32
- Lorentsen, Asger: "Reinkarnation i forskning og terapi", Shan-forlaget 1982, Rosenhavens Forlag 1983 111
- Martensen, Hans L.: "Artikelserie om reinkarnation", Kattolsk Orientering nr. 14 til 18, 1982 (September til november). 12
- Martinus: "Reinkarnationsprincipet", Martinus Institut, Kbh., 1969, p. 5 - p. 20 15
- Morey, Robert A.: "Reincarnation and Christianity - Has the traditional viewpoint of the Church been right?", Bethany Fellowship Inc., Minneapolis, Minnesota 55438, 1980 60
- Møller-Kristensen, Frede: "Indiske religioner" i "Illustreret Religionshistorie" Redigeret af Asmussen

LITTERATURLISTE

- Jes Peter & Læssøe, Jørgen, G.E.C. Gads Forlag, 1968, Bind 2, p. 317 - p. 438 121
- Ostenfeld-Rosenthal, Steen: "Kirken har aldrig fordømt troen på Reinkarnation", Sankt Ansgars Forlag, Kbh., 2. udviede og ændrede udgave, 1983 38
- Pandit, Moti Lal: "Philosophy of the Upanishads a Christian understanding", ISPC, 1978, p. 72 - p. 82 10
- Pierott, Vera: "Antroposophie - eine Alternative?", Hänssler Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1982 p.192 - p.203 11
- Saraswati, Swami Janakananda: "Yoga, Tantra og Meditation i min hverdag", Bogans Forlag, 1975 p.13 - p.24 11
- Steiner, Rudolf: "Reinkarnation og karma" - "Nogle nødvendige forestillinger fra den moderne naturvidenskabs standpunkt", Antroposofisk Forlag, Kbh. 1975 27
- Universum nr. 3, 1971, Strubes Forlag.p.3 - p.13 Brøndegaard, V.J.: "Lever vi mere end een gang?" P.S.: "Reinkarnationens realitet" 10
- Larsen, Kurt Dupont: "Tilbage til kødet?" Update Vol. 7, No. 2 / June 1983 p. 34 - p. 39. 10
- Albrecht, Mark: "Reincarnation and the Early Church" 5
- Yoga 1 / 1983 - Tidsskrift for Den Universelle Religion, N.U., Yoga Ashrama, Gylling, 8300 Odder Saguananda, Swami: "Reinkarnation og livets mål (I) p. 19 - p. 30 11
- do 2 / 1983 do.do.do. p. 15 - p. 23 8
- Yogananda, Paramahansa: "EN YOGIS SELVBIOGRAFI", Borgens Billigbøger 148 + 149, 2. udgave 1975 Bind 1: p. 209, bind 2: p. 181 - p. 204 24
-
- Ialt 923
-
- Aagaard, Johs.: "Håndbog i verdens religioner", Politiken, 1982 Aagaard, Johs. & Blichfeldt, Anders: "Reinkarnation - Samsara og Karma", Dialogcenterets Temapiece nr. 1, Århus, 1983. Abhedananda, Swami: "Reinkarnation", Borgens Billigbøger nr. 123, København, 1972, 2. oplag Albrecht, Mark: "Reincarnation A CHRISTIAN APPRIASIAL", Inter Varsity Press, Downers Grove, Illinois, 1982 Besant, Annie: "Reinkarnationen", Teosofisk Samfunds Danske Forlag, Kbh., I Hovedkommission hos Andr. Fred. Høst & Søn, 2. opl. u.å. Damsholt, Sven: "Svar på BISKOP MARTENSENS artikel om REINKARNATION og en bemærkning om KIRKELIGE AFGØRELSER", Sankt Ansgars Forlag, København, 1979. Fexsling, Poul: "Mystikkens verden", Politikens Forlag, 1978 Grolen, Tidsskrift for universel filosofi og åndsvidenskab.Nr.3,1.årg. maj 1983. Grof, Stanislaw: "Den indre rejse 2" - "Menneskets møde med døden" (med Halifax, Joan), Borgen, 2. oplag 1979. Gross, Darwin: "Eckankar en livsvei", Eckankar P.O. Box 3100 Menlo Park, CA 94025 USA, 1976. Grasholt, Thorkild: "Hinduisme", Gad, 1977 Head, Joseph & Cranston, S.L.: "Reincarnation: The Phoenix Fire Mystery", Julian Press/Crown Publishers, Inc. N.Y., 1977. Hubbard, L.Ron: "HAVE YOU LIVED BEFORE THIS LIFE?", Publications Organisation, 1977. Johnson, Julian: "The Path of the Masters", Radha Soami Satsang Beas (Punjab) India, 1939 Jonson, Bert Yoga: "Yoga, meditation, reinkarnation", Delfin Serien, Thanning & Appel, 1974. Larsen, L.P.: "Hindu-aandsliv og kristendommen", Kbh., Gad, 1907. Lehmann, Alfr.: "Overtro og troldom", København, J.Frimodts Forlag, 2. udg., 1920. Lorentsen, Asger: "Reinkarnation i forskning og terapi", Shan-forlaget, Rosenhavens forlag 1982, 1983. Martensen, Hans L.: "Artikelserie om reinkarnation", Katolsk Orientering nr. 14 - 18, 1982 (September til november). Martinus: "Reinkarnationsprincippet", Martinus Institut, Kbh., 1969 Moray, Robert A.: "Reincarnation and Christianity - Has the traditional viewpoint of the Church been right?", Bethany Fellowship, Inc., Minneapolis, Minnesota 55438, 1980 Møller, Kristensen, Frede: "Indiske religioner" i "Illustreret Religions historie", Asmussen, J.P. & Læssøe, J. (Red.), Gad, 1968 Ostenfeld-Rosenthal, Steen: "Kirken har aldrig fordømt troen på Reinkarnation", Sankt Ansgars Forlag, Kbh., 2. udviede og ændrede udgave, 1983. Pandit, Moti Lal: "Philosophy of the Upanishads - a Christian understanding", ISPC, 1978 Pierott, Vera: "Antroposophie - eine Alternative?", Hänssler Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1982 Saraswati, Swami Janakananda: "Yoga, Tantra og Meditation i min hverdag" Bogans Forlag, 1975 Psykisk Forum, December 1974, 20. årg. nr. 10 Smith, Sussy: "Reincarnation for the millions", Dell Publishers, Inc. N.Y. 1969 Steiner, R.: "Reinkarnation og karma" - "Nogle nødvendige forestillinger fra den moderne naturvidenskabs standpunkt", Antroposofisk Forlag, Kbh., 1975 Sørensen, Preben: "Meditationsteknikker - Veje til harmoni og selv-kendelse", Borgen, 1973 UFO-ASPEKT nr. 5 & 6, 14. årg., 1982 Universum nr. 3, 1971, Strubes Forlag Update Vol. 7, No. 2, June 1983